

Eseu despre compozitie si limbaj intr-un text poetic apartinand simbolismului

Simbolismul este un curent literar aparut in Franta ca reactie impotriva parnasianismului, a romantismului retoric si a naturalismului, promovand conceptul de poezie moderna. Numele curentului a fost dat de poetul francez Jean Moréas, care, in 1886, a publicat un articol-program, intitulat Le Symbolisme.

Caracteristica principala a acestui curent literar este folosirea simbolului, dar, alaturi de aceasta, apar si cultivarea sugestiei, a corespondentelor, a sinesteziei, pentru ca, "procedeele simboliste sunt mult mai numeroase decat utilizarea, frecventa sau nu, a simbolului. Ele includ [...] corespondentele, tehnica sugestiei, muzicalitatea etc." (Lidia Bote, Simbolismul romanesc)

La nivel formal, se cultiva muzicalitatea versurilor, obtinuta prin preocuparea pentru elementele de prozodie. in simbolism, raportul dintre simbol si realitatea sufleteasca simbolizata nu este dezvaluit, ci numai sugerat (Bacovia, de exemplu, nu spune ca ploaia exprima sufletul zdruncinat, ci sugereaza prin simbolul ploii: "De-atatea nopti aud plouand"). La baza tehnicii simboliste sta sugestia; "corespondentele", clar-obscurul, spleen-ul, starea de inefabil, simbolul se realizeaza prin sugestie, de aceea Baudelaire numea poezia "o specie de vrajitorie evocatoare". Sinestezia este o figura de stil prin care se pun in relatie realitati receptate de simturi diferite (auz – vaz, auz – miros: "Primavara – o pictura parfumata cu vibrari de violet").

Simbolistii pledeaza pentru muzicalitatea versurilor, ca mijloc de obtinere a inefabilului, a sugestiei. Marea inovatie a simbolistilor in materie de prozodie o constituie folosirea versului liber. Versul clasic apare multor simbolisti ineficient, rima este considerata o simpla conventie, de aceea ei ajung la concluzia ca strofa asimetrica, cu versificatie libera, in ritm variabil, corespunde muzicii interioare. Versul liber, sustin simbolistii, produce efecte muzicale deosebite. Se folosesc refrenul, leitmotivul, armonia, asonantele, rima si ritmurile elaborate.

Se cultiva teme si motive specifice : conditia poetului si a poeziei, natura, iubirea, starea de nevroza, citadinul, moartea, evadarea, claustrarea (teme), singuratarea, melancolia, spleen-ul, misterul, ploaia, toamna, culorile, muzica, parcul, cimitirul (motive).

Atmosfera orasului este apasatoare, mediul urban zdrobeste individualitatea. in aceasta ambianta, poetii sunt damnati, lumea agonizeaza, orasul este impovarat de tristeti, este blestemat; "S-auzi tusind o tuse-n sec amara, / Prin ziduri vechi ce stau in daramare". Targul bacovian este dezolant, cartierele "democratice" si gradinile publice in care canta fanfara militara indeamna numai la resemnare. Daca orasul provincial este spatiul angoasei si al spleen-ului, aglomerarile urbane provoaca acelasi sentiment de pustiu si de tristete. insingurarea si spleen-ul sunt motive generate de orizontul inchis al orasului.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Spre deosebire de natura romantica, in poezia simbolista natura nu mai este subiect, ci stare sufleteasca, exprimata muzical sau cromatic sau este decor. Astfel, parcul, gradina, statuile, orizonturile marine sunt prezentate static. In jurul obiectelor plutesc muzica si parfumul, in spatii nedefinite, ca in poezia lui Baudelaire. Poetii isi propun sa dezvaluie corespondentele din natura.

Perceptia vizuala a naturii ii apropie de impresionisti, in sensul estompării conturilor sub impresia luminii. Simbolistii canta amurgurile subordonate starilor afective. Bacovia devine "un liric al culorilor", auditiile lui sunt colorate (sinestezii). La acest poet, natura este aparent statica, insa in realitate toamna, plansul, golul, somnul, frigul, caldura, rasul, ploaia se misca intocmai ca fiintele vii. Culorile dominante sunt cenusiul, negrul, albul; culorile obsesiei: rosul, violetul, galbenul, expresii ale unor stari anxioase. Ploaia si toamna ii strivesc sensibilitatea.

Motivul ploii si al toamnei apare la toti simbolistii. Sentimentul ploii aduce stari depresive, pana la enervare exasperanta.

Simbolismul aduce in poezie o gama larga de instrumente muzicale, realizand corespondente intre emotie si instrumentul muzical: vioara, violina, exprima emotii grave; clavierul – tristetea si sentimentul disperat al iubirii; cetera evoca medii sarace; flautul este funebru; fanfara trezeste melancolii; pianina, mandolina constituie motive uneori exterioare, decorative, altele intra in substanta si atmosfera generala a poeziei.

Culorile sunt in corespondenta cu instrumentele muzicale, piculina este o pictura parfumata a primaverii; amurgul insoteste cantecul viorilor. Muzica lui Bacovia este stridenta si irita.

Simbolismul autentic (bacovian) in literatura romana se instaureaza prin activitatea literara a lui George Bacovia. Poezia lui are toate trasaturile esentiale specifice simbolismului.

Este un simbolism depresiv, care cultiva simbolul ca modalitate de surprindere a corespondentelor ei cu lumea, natura, universul (Plumb), evoca idei, sentimente, senzatii pe calea sugestiei (Amurg de iarna), manifesta preferinte pentru culorile intunecate. Se promoveaza "auditia colorata" – principiul dupa care senzatiile diverse, coloristice si muzicale isi corespund in plan afectiv, sinestezia. Poezia implica sugestivitate melodica interiorizata (Mars funebru). Temele si motivele sunt tipic simboliste: targul de provincie, element al claustrarii (Seara trista), nevroza (Ploua), peisajul interiorizat (Amurg de toamna), descompunerea materiei (Cuptor). Dominanta este nelinistea continua.

in general, poeziile bacoviene se organizeaza in jurul unui cuvânt-cheie, care transmite sensul de baza al textului, reprezentand motivul central. Acest cuvânt, de obicei un substantiv nearticulat, constituie titlul poeziei, care inchide mesajul poetic.

Plumb este poezia care deschide volumul de debut, Plumb (1916), avand valoare de arta poetica si caracter emblematic pentru universul poetic al lui George Bacovia.

Atmosfera sugerata de textul poetic este aceea de apasare, de dezolare, desi poezia nu cuprinde

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

nici un termen abstract de prezentare explicita a angoasei, a depresiei, totul se deduce din descrierea cadrului si a atitudinii lirice.

Ca toate poeziile lui G. Bacovia, Plumb este construita in jurul unui cuvânt cheie, cu valoare de simbol, care alcatuieste titlul. in context, simbolul plumbului poate fi asociat mai multor semnificatii: sugestia de apasare (determinata de trasaturile substantei – cenusiul, greutatea), moartea, melancolia (plumbul fiind simbol al lui Saturn).

Poezia este alcatuita din doua secvente poetice, care pun in evidenta cuvântul cheie. in prima secventa poetica, sintagmele in care "plumb" apare ca determinant sunt, cel putin in aparenta, denotative ("sicriile de plumb", "coroanele de plumb"), devenind metaforice in strofa a doua ("amorul meu de plumb", "aripile de plumb"). Forma aparent simpla marcheaza evolutia, cresterea intensitatii unei obsesii. Procedeele de constructie care creeaza aceste efecte sunt repetitiile, in primul rand reluarea cuvântului cheie, si paralelismul sintactic: "Stam singur in cavou ... / si era vant ... // Stam singur langa mort ... / si era frig ...".

in prima strofa, spatiul configurat simultan, din interior si din exterior, are drept principala caracteristica limitarea: "Stam singur in cavou ...". Starea de spirit dominanta este depresiva, fiind sugerata de cuvintele apartinand aceluiasi camp lexical: "sicrie", "flori", "vestmant funerar", "cavou", "coroane". Asociat cu singuratatea, plumbul sugereaza moartea. Sintagmele in care apare "plumb" asociaza termeni concreti: "sicriile de plumb", "flori de plumb", "coronele de plumb".

intre starea sufleteasca a celui care se integreaza in spatiul limitat al cavoului si planul obiectiv se stabileste o corespondenta; universul exterior este dominat de aceeaasi atmosfera de tristete coplesitoare: "si era vant ...".

Strofa a doua, construita simetric, amplifica dramatismul traiirii interioare. "Plumb" se asociaza cu o notiune abstracta – "amorul" – si cu doua notiuni concrete – "flori" si "aripi".

"Amorul" poate desemna iubirea sau iubita, imposibilitatea precizarii sensului exact contribuie la accentuarea ideii de singuratate de izolare. "Amorul de plumb" doarme "intors", ceea ce ar putea semnifica interzicerea accesului la amintire, absenta consolarii (dupa cum nota Lucian Blaga, ar fi vorba despre intoarcerea mortului cu fata spre Apus, intoarcere definitiva). Tacerea, universul ostil amplifica nevroza determinata de singuratate: "Dormea intors amorul meu de plumb / Pe flori de plumb, si-am inceput sa-l strig / Stam singur langa mort ... si era frig ...". Interzicerea zborului, sugerata de imaginea finala – "aripile de plumb" – trimite la o imaginea prabusiri ("un fel de pasare care zboara invers").

Prabusirea, atractia teluricului, sugerata de verbul "atarnau", semnifica absenta idealului. Imposibilitatea inaltarii prin iubire, asocierea acesteia cu moartea confera originalitate poeziei bacoviene, detasand-o de modelele romantice.

Anihilarii aproape definitive a miscarii – "stam", "dormea", "dormeau", "atarnau" – ii corespunde, in plan gramatical, imperfectul verbelor. Substantivele domina versul, determinarile lor sunt legate de cuvântul cheie sau sugereaza o atmosfera de doliu: "funerar vestmant". Monocromia imaginilor

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

(cenusiul plumbului) potenteaza ideea de stare depresiva, dezolanta. Motive centrale ale textului poetic devin singuratatea, plumbul, moartea. Plumbul devine laimotiv (motiv care se repeta), pozitia sa privilegiata fiind subliniata prin repetitii, care devin obsedante.

in plan fonetic, consoanele labiale m, b, si p, repetate obsedant, creeaza o melodie trista, inabusita de "inabusita" de "compozitor in vorbe si pictor in cuvinte" (M. Petroveanu). Rima masculina mentinuta pe tot parcursul poeziei, marcheaza puternic prin accent finalul fiecarui vers. Toate vocalele din rima (u, i si i) sunt inchise, creand sugestia de vibratie surda, de limitare.

intregul poem este construit prin acumularea succesiva a imaginilor poetice, al carei semn este conjunctia si, folosita in trei situatii, in fiecare dintre cele doua strofe. Imaginile se articuleaza firesc, prin coordonare, dobandind unitate.

Mai mult decat in Plumb, in a doua poezie din volumul de debut, Lacustra, starea sufleteasca a eului liric isi gaseste corespondente in universul exterior. Sugestia unui sfarsit iminent amplifica angoasa eului liric. Starea psihica e transmisa prin evocarea senzatiilor – "aud", "simt" - , prin transpunerea intr-o alta ipostaza, a "locuintelor lacustre", care este actualizata, prin suprapunerea starilor.

Prima si ultima strofa sunt aproape identice. Le deosebeste numai versul al doilea, care creeaza, de altfel, legatura dintre eul liric si universul exterior. Repetitia confera acestei strofe valoare de refren, iar pozitia in care apare determina inchiderea perfecta a sensurilor textului. Incipitul aduce in prim plan o imagine apocaliptica. Ploaia continua, de sfarsit de lume, devine senzatie particulara, apartinand eului liric confesiv: De-atatea nopti aud plouand / Aud materia plangand..." Singuratatea este motivul central al textului, reliefat atat la nivel lexico-semantic, cat si la nivel sintactic – "Sunt singur", persoana I a verbelor si a formelor pronominale.

Strofa a doua amplifica starea depresiva sugerata in prima strofa prin plansul materiei. Senzatiile se asociaza unui somn agitat, element reliefat prin motivul valului: "si parca dorm pe scanduri ude, / in spate ma izbeste-un val - / Tresar prin somn, si mi se pare / Ca n-am tras podul de la mal." La nivel simbolic, imaginea valului se asociaza cu ideea de prabusire, de cadere continua sau cu starea de nevroza, amplificata de ritmicitatea miscarii. Podul, element din constructia locuintelor lacustre care asigura legatura cu lumea, cu viata, devine in poezie simbolul unui pericol, al unei amenintari cu atat mai inspaimantatoare cu cat nu este precizata. Repetitia acestei stari este sugerata in strofa a treia prin motivul golului. Identitatea cu starea primordiala, a omului universal, este sugerata prin folosirea formei pronominale "aceleasi", demonstrativul de identitate stabilind o legatura intre doua planuri temporale (trecut si prezent).

Nevroza atinge intensitatea maxima, ploaia determina descompunerea materiei, prabusirea universala: "Un gol istoric se intinde, / Pe-aceleasi vremuri ma gasesc... / si simt cum de atata ploaie / Pilotii grei se prabusesc." Toate evenimentele exterioare sunt personalizate, subiectivizate. Confuzia dintre realitate si viziune este construita cu grija, cele doua planuri temporale se suprapun. De la distanta explicita – "ma duce-un gand" – si de la marca de comparatie, de irealitate – "parca", se ajunge in strofa a treia la o identificare intre trairea actuala si retrairrea

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

preistorica.

Versul al doilea al strofei – refren, care apare in pozitia finala, sugereaza nelinistea, asteptarea a ceva nedefinit, deci misterios. Mecanismul sugestiei sta in folosirea verbului a astepta fara complement; astfel, acest verb devine un simbol al tensiunii, al starii orientate catre viitor. Faptul ca asteptarea este continua eternizeaza, sporeste anxietatea: "De-atatea nopti aud plouand, / Tot tresarind, tot asteptand... / Sunt singur si ma duce-un gand / Spre locuintele lacustre."

Identitatea celorlalte versuri ale strofei-refren poate sugera o relatie intre cele doua versuri din pozitia a doua: "Aud materia plangand ... / Tot tresarind, tot asteptand..." Cu alte cuvinte, plansul, tresarirea si asteptarea sunt stari ale materiei, transformate in senzatii de eul liric, care traieste, astfel, la nivel cosmic. Muzicalitatea melancolica, obsedanta a discursului liric se obtine, in acest text, prin frecventa rimei in –and, care creeaza un efect de inganare monotona si aminteste de rimele inchise din Plumb.

Simbolurile complexe prin semnificatii, intensitatea traiirilor sufletesti, care confera originalitate discursului liric, muzicalitatea desavarsita si suggestia, nedefinitul care domina expresia artistica a celor doua texte emblematice pentru creatia bacoviana sustin ideea ca, in cazul lui Geroge Bacovia, "poezia este imagine, metafora, simbol..."